ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1955

Vyhlásené: 26.10.1955 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

50

Vládne nariadenie

z 21. septembra 1955

o niektorých opatreniach na zabezpečenie poľnohospodárskej výroby

Vláda Československej republiky nariaďuje podľa § 15 ods. 1 zákona č. 12/1955 Zb., o štátnom pláne rozvoja národného hospodárstva Československej republiky na rok 1955:

§ 1
Úvodné ustanovenia

Rozvoj poľnohospodárskej výroby, ktorý je predpokladom zlepšovania výživy pracujúceho ľudu a tým i neustáleho rastu jeho životnej úrovne, vyžaduje, aby sa využila všetka pôda spôsobilá na poľnohospodárske obrábanie a aby sa na tejto pôde riadne hospodárilo. Toto nariadenie určuje spôsob a opatrenie, ktorými sa má napomáhať dosiahnutie tohto cieľa.

Prvá časť
Zabezpečovanie poľnohospodárskej výroby na hospodárstvach výkonných poľnohospodárov

§ 2

Vlastníci poľnohospodárskej pôdy sú povinní sa postarať o to, aby ich poľnohospodárska pôda bola riadne obrábaná.

Prvý oddiel
Zabezpečovanie poľnohospodárskej výroby na poľnohospodárskej pôde malých a stredných roľníkov

§ 3

(1) Malí alebo strední roľníci, ktorí nemôžu zo závažných osobných dôvodov (nemoc, staroba a pod.) alebo pre nedostatok pracovných síl vo svojej rodine alebo prevádzkového zariadenia na svojej poľnohospodárskej pôde riadne hospodáriť, a ak neobstarajú hospodárenie na tejto pôde ani inak (napr. prenájmom), sú povinní oznámiť to prostredníctvom výkonného orgánu miestneho národného výboru pôdohospodárskemu odboru rady okresného národného výboru ihneď, len čo tieto dôvody nastali. Pôdohospodársky odbor rady okresného národného výboru poskytuje v súčinnosti s výkonným orgánom miestneho národného výboru týmto roľníkom všestrannú pomoc.

(2) Za tým účelom pôdohospodársky odbor rady okresného národného výboru v súčinnosti s výkonným orgánom miestneho národného výboru

a) získava malých a stredných roľníkov presviedčaním o prednostiach poľnohospodárskej družstevnej výroby pre vstup do jednotného roľníckeho družstva a ak nie je v mieste, pričiňuje sa o to, aby bolo založené;

b) obstaráva výpomoc malým a stredným roľníkom podľa ustanovení štvrtej časti.

§ 4

(1) Ak nemožno zabezpečiť obrábanie poľnohospodárskej pôdy malého alebo stredného roľníka spôsobom určeným v § 3, prejedná pôdohospodársky odbor rady okresného národného výboru v súčinnosti s výkonným orgánom miestneho národného výboru s týmto roľníkom, aby uzavrel s poľnohospodárskym závodom socialistického sektora zmluvu o odovzdaní časti svojej pôdy, a prípadne tiež prevádzkového zariadenia, alebo i celého hospodárstva do užívania na zabezpečenie výroby (ďalej len „užívanie“) tomuto poľnohospodárskemu závodu.

(2) Zmluva sa uzaviera na dobu najmenej šesť rokov. Užívateľ je povinný platiť malému alebo strednému roľníkovi náhradu za užívanie majetku vo výške a lehote určených zmluvou. Dohodou vlastníka s užívateľom možno zrušiť zmluvu i pred uplynutím doby šesť rokov; o tom sa môže s užívateľom dohodnúť i dedič vlastníka. V zmluve možno dojednať, že užívateľ odkúpi od vlastníka živý inventár a zásoby.

(3) O obsahu, trvaní a zániku užívania odovzdaného majetku platia, ak nie je inak v zmluve ustanovené, primerane ustanovenia tretej časti a § 27.

§ 5

Ak nemožno zabezpečiť obrábanie poľnohospodárskej pôdy ani zmluvným odovzdaním nehnuteľnosti do užívania podľa ustanovenia § 4, prikáže výkonný orgán miestneho národného výboru časť poľnohospodárskej pôdy vlastníka, a prípadne tiež prevádzkového zariadenia alebo celé jeho hospodárstvo do užívania na dobu najmenej šesť rokov poľnohospodárskym závodom socialistického sektora, a ak to nie je možné, malým a stredným roľníkom v obci, ktorí sú v stave ju riadne obrábať.

§ 6

Ak malý alebo stredný roľník, u ktorého nie sú dôvody znemožňujúce mu riadne obrábanie poľnohospodárskej pôdy (§ 3), neobstaráva zavinene a sústavne obrábanie svojej pôdy, a ak neurobil roľník nápravu ani po jeho upozornení výkonným orgánom miestneho národného výboru, môže výkonný orgán miestneho národného výboru prikázať toto hospodárstvo (jeho časť) s prevádzkovým zariadením (jeho časťou) na dobu najmenej šesť rokov do užívania poľnohospodárskym závodom socialistického sektora, a ak to nie je možné, malým a stredným roľníkom, ktorí sú v stave hospodárenie na tejto pôde riadne obstarávať.

§ 7

Ak nemohol výkonný orgán miestneho národného výboru zabezpečiť obrábanie poľnohospodárskej pôdy podľa predchádzajúcich ustanovení, oznámi to pôdohospodárskemu odboru rady okresného národného výboru. Ak zistí pôdohospodársky odbor rady okresného národného výboru, že toto oznámenie je odôvodnené, prikáže hospodárstvo (jeho časť) s prevádzkovým zariadením (jeho časťou) do užívania strojovej a traktorovej stanici. Strojová a traktorová stanica hospodári na hospodárstve za pomoci výkonného orgánu miestneho národného výboru a pôdohospodárskeho odboru rady okresného národného výboru.

Druhý oddiel
Zabezpečovanie poľnohospodárskej výroby na poľnohospodárskej pôde kulakov

§ 8

(1) Ak nemôže kulak zabezpečiť riadne hospodárenie na svojej usadlosti pre nemoc, starobu a pod., je povinný to oznámiť prostredníctvom výkonného orgánu miestneho národného výboru pôdohospodárskemu odboru rady okresného národného výboru. Pôdohospodársky odbor rady okresného národného výboru v súčinnosti s výkonným orgánom miestneho národného výboru prejedná s kulakom zabezpečenie riadneho hospodárenia na jeho usadlosti. Kulak môže buď dobrovoľne ponúknuť štátu, aby prevzal usadlosť bezodplatne do vlastníctva, alebo dať súhlas, aby jeho usadlosť bola bezodplatne prikázaná do užívania poľnohospodárskemu závodu socialistického sektora.

(2) Ak nie je možné, aby usadlosť prevzal do užívania podľa ustanovenia odseku 1 poľnohospodársky závod socialistického sektora, prevezme bezodplatne usadlosť do užívania rozhodnutím pôdohospodárskeho odboru rady okresného národného výboru na dobu, než sa v obci zriadi jednotné roľnícke družstvo, strojová a traktorová stanica. Strojová a traktorová stanica hospodári na usadlosti za pomoci výkonného orgánu miestneho národného výboru a pôdohospodárskeho odboru rady okresného národného výboru.

§ 9

Ak neponúkne kulak usadlosť štátu alebo ak nedôjde ani k prikázaniu usadlosti do užívania so súhlasom kulaka (§ 8 ods. 1), prikáže výkonný orgán miestneho národného výboru usadlosť kulaka bezodplatne do užívania poľnohospodárskemu závodu socialistického sektora. Ustanovenie § 8 ods. 2 platí tu obdobne.

Druhá časť
Zabezpečovanie poľnohospodárskej výroby na poľnohospodárskej pôde vlastníkov, ktorí nie sú výkonnými poľnohospodármi

§ 10

(1) Každý vlastník poľnohospodárskej pôdy, ktorý na nej trvalo nehospodári, je povinný sám sa postarať o jej obrobenie. Ak vlastník na tejto pôde sám nehospodári a ak sú splnené ostatné podmienky pre výkup pôdy podľa zákona č. 46/1948 Zb., o novej pozemkovej reforme, vykoná sa výkup pôdy. Vlastník však vždy môže tiež dobrovoľne ponúknuť štátu, aby jeho pôdu prevzal bezodplatne do vlastníctva. Ak sa vykoná výkup pôdy, pôdohospodársky odbor rady okresného národného výboru odovzdá vykúpenú pôdu do trvalého užívania jednotnému roľníckemu družstvu alebo ju prevedie do správy štátneho majetku (výskumného alebo školského majetku); ak nemožno takto zabezpečiť obrobenie tejto pôdy, prikáže ju výkonný orgán miestneho národného výboru do užívania malým a stredným roľníkom, ktorí sú v stave túto pôdu riadne obrábať.

(2) Ak nie sú splnené podmienky pre výkup pôdy podľa zákona č. 46/1948 Zb., prípadne ak neponúkne vlastník dobrovoľne pôdu štátu, a ak sa nepostará sám o jej obrobenie alebo ak nezabezpečí jej obrobenie inak, prikáže výkonný orgán miestneho národného výboru pôdu do užívania poľnohospodárskemu závodu socialistického sektora, a ak to nie je možné, malým a stredným roľníkom, ktorí sú v stave ju riadne obrábať.

(3) Ak nemôžu zabezpečiť obrobenie poľnohospodárskej pôdy podľa ustanovení predchádzajúcich odsekov ani malí alebo strední roľníci, prikáže ju pôdohospodársky odbor rady okresného národného výboru do užívania strojovej a traktorovej stanici.

Tretia časť
Užívanie poľnohospodárskej pôdy

§ 11

(1) Výkonný orgán miestneho národného výboru neprikáže poľnohospodársku pôdu do užívania malým a stredným roľníkom, ktorí z vážnych osobných dôvodov (napr. pre nemoc, starobu) alebo pre nedostatok pracovných síl vo svojej rodine by nemohli na tejto pôde riadne hospodáriť.

(2) Ak nemôžu malí a strední roľníci zabezpečiť obrobenie poľnohospodárskej pôdy, ktorá im bola podľa doterajších predpisov prikázaná do povinného nájmu, najmä v dôsledku veľkej výmery vlastnej poľnohospodárskej pôdy alebo nedostatku pracovných síl, môže pôdohospodársky odbor rady okresného národného výboru po vyjadrení výkonného orgánu miestneho národného výboru zrušiť celkom alebo sčasti na odôvodnenú žiadosť malého alebo stredného roľníka rozhodnutie, ktorým mu bola prikázaná pôda do povinného nájmu; túto pôdu prikáže výkonný orgán miestneho národného výboru do užívania podľa zásad ustanovených v častiach prvej a druhej.

§ 12

O prikázaní poľnohospodárskej pôdy s prevádzkovým zariadením do užívania spíše výkonný orgán miestneho národného výboru zápisnicu za účasti vlastníka, užívateľa a zástupcu pôdohospodárskeho odboru rady okresného národného výboru. Zápisnica musí obsahovať zoznam pozemkov a prevádzkového zariadenia a ocenenie tohto zariadenia.

§ 13

Prevádzkovým zariadením sa rozumie živý a mŕtvy inventár, zásoby a poľný inventár, hospodárske zariadenia a budovy slúžiace poľnohospodárskej výrobe, nie však budovy (časti budov) užívané na obytné účely. Ak to vyžaduje naliehavý záujem zabezpečenia alebo zvýšenia poľnohospodárskej výroby a ak ide o prikázanie do užívania poľnohospodárskej pôdy s prevádzkovým zariadením, môže výkonný orgán miestneho národného výboru s predchádzajúcim súhlasom rady okresného národného výboru prikázať do užívania i obytné budovy (ich časti), s výnimkou rodinného domčeka.

§ 14

(1) Pred rozhodnutím o prikázaní poľnohospodárskej pôdy do užívania malým a stredným roľníkom je výkonný orgán miestneho národného výboru povinný - po prejednaní a vysvetlení významu obrobenia pôdy pre zabezpečenie výživy ľudu a obranyschopnosti vlasti na zhromaždení poľnohospodárov v obci - postarať sa, aby ich získal predovšetkým na dobrovoľné prevzatie poľnohospodárskej pôdy do užívania.

(2) Výkonný orgán miestneho národného výboru nemôže vylúčiť odkladný účinok odvolania malého alebo stredného roľníka podaného proti rozhodnutiu, ktorým sa mu prikázala poľnohospodárska pôda do užívania.

§ 15

Na návrh výkonného orgánu miestneho národného výboru určí pôdohospodársky odbor rady okresného národného výboru v medziach platných predpisov výšku ročnej náhrady za užívanie poľnohospodárskej pôdy, prípadne prevádzkového zariadenia a obytných budov, a dobu jej zročnosti. Pri určení výšky náhrady uváži pôdohospodársky odbor rady okresného národného výboru všetky okolnosti, najmä stav pôdy prikazovanej do užívania, tak, aby jeho rozhodnutie

zodpovedalo možnostiam užívateľa a odôvodneným potrebám vlastníka; ak je výživa vlastníka a jeho rodiny inak zabezpečená, môže od určenia náhrady aj upustiť.

§ 16

(1) Užívateľ je povinný na poľnohospodárskej pôde prikázanej mu do užívania riadne hospodáriť; náhradu za užívanie je povinný platiť v lehote a výške určenej pôdohospodárskym odborom rady okresného národného výboru.

(2) Užívateľ môže vykonať bez súhlasu vlastníka na poľnohospodárskej pôde prikázanej mu do užívania úpravy potrebné na zabezpečenie alebo zvýšenie poľnohospodárskej výroby. Ak sa prikázali do užívania usadlosť kulaka alebo celé hospodárstvo malého alebo stredného roľníka poľnohospodárskemu závodu socialistického sektora, je užívateľ oprávnený zriadiť si na pôde usadlosti alebo hospodárstva trvalú stavbu (právo stavby), potrebnú na zabezpečenie alebo zvýšenie poľnohospodárskej výroby užívateľa.

§ 17

(1) Ak sa skončí doba užívania, predĺži výkonný orgán miestneho národného výboru užívanie opäť najmenej o šesť rokov, ak sa u vlastníka poľnohospodárskej pôdy nezmenili pomery odôvodňujúce prikázanie pôdy do užívania alebo ak vlastník nenahradí náklady, ktoré užívateľ vynaložil za účelom zabezpečenia alebo zvýšenia poľnohospodárskej výroby na poľnohospodárskej pôde, prípadne na prevádzkovom zariadení, pokiaľ investície na majetku za tieto náklady zadovážené v čase skončenia užívania ešte trvajú. Ak hospodári užívateľ na poľnohospodárskej pôde riadne, možno prikázať poľnohospodársku pôdu do užívania inému užívateľovi len so súhlasom doterajšieho užívateľa. Pre predĺženie prikázania poľnohospodárskej pôdy do užívania platia obdobne, pokiaľ z povahy veci neplynie niečo iné, ustanovenia o prikázaní poľnohospodárskej pôdy do užívania.

(2) Ak sa prikázali do užívania mŕtvy a živý inventár a zásoby, vráti užívateľ pri skončení užívania tieto veci v tom istom počte a druhu.

§ 18

Výkonný orgán miestneho národného výboru zruší po vypočutí užívateľa užívanie pred uplynutím doby, na ktorú sa poľnohospodárska pôda prikázala do užívania, ak sa zmenili pomery vlastníka tak, že môže zabezpečiť riadne obrábanie svojej pôdy a ak nahradí náklady uvedené v § 17.

Štvrtá časť
Zabezpečenie výpomoci na vykonanie poľnohospodárskych prác

§ 19

Pôdohospodárske odbory rád okresných národných výborov v súčinnosti s výkonnými orgánmi miestnych národných výborov poskytujú v záujme plnenia výrobných úloh pomoc malým a stredným roľníkom, najmä tým, že organizujú dobrovoľnú susedskú výpomoc pracovnými silami, zadovažujú pracovné sily pri špičkových prácach a sprostredkujú uzavretie zmluvy medzi roľníkom a strojovou a traktorovou stanicou o obrobení jeho pôdy a o vykonaní iných prác.

§ 20

(1) Ak nemá vlastník poľnohospodárskej pôdy potrebné hospodárske zariadenie, napr. náradie, stroje a záprahy (ďalej len „zariadenie“), a ak si ho nemôže (prípadne včas) zadovážiť, a ak nestačí na obrobenie poľnohospodárskej pôdy pomoc strojových a traktorových staníc, sú vlastníci

zariadení povinní, a to i keď sami nie sú poľnohospodármi, buď tieto zariadenia prenechať na použitie vlastníkom poľnohospodárskej pôdy na čas nevyhnutný na vykonanie nutných poľnohospodárskych prác, najdlhšie však na čas jedného hospodárskeho roku, alebo sami tieto práce vykonať.

(2) Ustanovenie odseku 1 sa nevzťahuje na nové zariadenia, ktoré sú v skladoch vyrábateľov alebo v predajniach, na strojové a traktorové stanice, ako i na vlastníkov, ktorí potrebujú tieto zariadenia na vykonanie poľnohospodárskych prác vo svojich závodoch alebo na výkon inej činnosti určenej hospodárskym plánom.

(3) Nedostatok týchto zariadení oznámia vlastníci poľnohospodárskej pôdy so žiadosťou o poskytnutie výpomoci výkonnému orgánu miestneho národného výboru, ktorý rozhodnutím uloží vlastníkom zariadení, aby ich prenechali na použitie podľa odseku 1.

§ 21

(1) Ak nemožno zadovážiť zariadenia potrebné na vykonanie poľnohospodárskych prác v obvode miestneho národného výboru, kde sa majú tieto práce vykonať, požiada výkonný orgán miestneho národného výboru pôdohospodársky odbor rady okresného národného výboru, aby určil, z ktorej obce v jeho obvode majú sa zariadenia zadovážiť; výkonný orgán miestneho národného výboru tejto obce urobí potom potrebné opatrenia podľa § 20.

(2) Ak nemožno zariadenia potrebné na vykonanie poľnohospodárskych prác zadovážiť v obvode okresného národného výboru, určí na návrh pôdohospodárskeho odboru rady tohto okresného národného výboru pôdohospodárska správa rady krajského národného výboru, z ktorého okresu majú sa zariadenia zadovážiť; ak nemožno zariadenia zadovážiť ani v obvode krajského národného výboru, určí kraj, v ktorom sa má zariadenie zadovážiť, Ministerstvo pôdohospodárstva. Opatrenie podľa § 20 urobí pôdohospodársky odbor rady okresného národného výboru, v obvode ktorého sú zariadenia, ktoré majú sa prenechať na použitie.

(3) Výkonný orgán národného výboru, ktorý urobí opatrenie o prenechaní zariadenia na použitie, zistí sám alebo prostredníctvom výkonného orgánu miestneho národného výboru stav zariadenia ako pred jeho prenechaním na použitie, tak aj pri jeho vrátení vlastníkovi.

§ 22

(1) Pôdohospodársky odbor rady okresného národného výboru určí za prenechanie zariadenia a za práce vykonané podľa ustanovenia § 20 na návrh oprávnených osôb náhradu v primeranej výške podľa platných cenových a mzdových predpisov.

(2) Ak sa prenechalo zariadenie v poškodenom stave a ak ho uviedol užívateľ do stavu spôsobilého na použitie, je povinný vlastník zariadenia pri jeho vrátení nahradiť užívateľovi náklady, ktoré mu tým vznikli; výšku náhrady určí, ak nedôjde k dohode, pôdohospodársky odbor rady okresného národného výboru.

§ 23

Ustanovenia §§ 20 a 22 možno použiť primerane tiež na hospodárske budovy a ich časti (stodoly, stajne, pivnice a pod.) určené na prevádzanie pôdohospodárskej výroby, ak sa tieto nehnuteľnosti nepoužívajú alebo ak, pokiaľ sa používajú na iný než pôvodný účel, nie sú účelne využité.

Piata časť
Opatrenia pre využitie ladom ležiacej alebo inak nevyužitej pôdy pre poľnohospodársku výrobu

§ 24

Výkonný orgán okresného národného výboru uzavrie s jednotnými roľníckymi družstvami, malými alebo strednými roľníkmi zmluvy na dobu najmenej šesť rokov o bezodplatnom obhospodarovaní ladom ležiacej pôdy alebo málo výnosných lúk a pastvín, ak ide o pôdu, ktorá je národným majetkom.

§ 25

Výkonný orgán miestneho národného výboru môže po vypočutí vlastníka dať nevyužitú nepoľnohospodársku pôdu (napr. stavebné pozemky) do bezodplatného obhospodarovania osobám alebo organizáciám, ktoré ju potrebujú na pestovanie užitočných rastlín (napr. chovateľom drobného hospodárskeho zvieratstva); dobu hospodárenia určí tak, aby použitie pozemku na pôvodný účel sa nesťažilo.

Šiesta časť
Spoločné a záverečné ustanovenia

§ 26

(1) Ustanovenia tohto nariadenia o vlastníkovi poľnohospodárskej pôdy, pokiaľ nejde o vlastníka kulackej usadlosti, platia primerane aj o nájomníkoch a iných užívateľoch poľnohospodárskej pôdy, ak nevyplýva z povahy veci niečo iné.

(2) Poľnohospodárskym závodom socialistického sektora sa rozumejú štátny majetok, výskumný alebo školský majetok alebo iný poľnohospodársky závod štátneho socialistického sektora a jednotné roľnícke družstvo.

(3) Poľnohospodárskou pôdou sa podľa tohto nariadenia rozumie i lesná pôda.

§ 27

O užívaní a o ostatných právnych pomeroch platia, pokiaľ v tomto nariadení nie je inak ustanovené, primerane ustanovenia občianskeho zákonníka o nájomnej zmluve. Prikázaním poľnohospodárskej pôdy alebo hospodárstva, ktoré sú už zmluvne prenajaté, do užívania sa zmluvný nájomný pomer ruší.

§ 28

Ministerstvo pôdohospodárstva vydá po dohode so zúčastnenými ústrednými úradmi predpisy na vykonanie tohto nariadenia.

§ 29

Zrušuje sa zákon č. 55/1947 Zb., o pomoci roľníkom pri uskutočňovaní poľnohospodárskeho výrobného plánu, v znení zákonov č. 132/1948 Zb. a č. 244/1949 Zb.

§ 30

Povinné nájmy, ku ktorým došlo podľa doterajších predpisov, sa posudzujú ako užívanie a spravujú sa v budúcnosti ustanoveniami tohto nariadenia. Pokiaľ v deň účinnosti tohto nariadenia

neuplynula trojročná doba, na ktorú bola prikázaná poľnohospodárska pôda do povinného nájmu malým alebo stredným roľníkom, skončí sa doba tohto prikázania najskôr uplynutím šesť rokov odo dňa začiatku povinného nájmu, ak nebude prikázanie do povinného nájmu prv zrušené.

§ 31

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia; vykoná ho minister pôdohospodárstva po dohode so zúčastnenými členmi vlády.

Široký v. r.,

tiež namiesto prezidenta republiky podľa § 72 ods. 2 ústavy

Smida v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.